

Pregătirea și perfecționarea profesorului ca examinator și evaluator

*Motto: „ Educația nu este răspunsul la întrebare.
Educația este calea spre răspunsul la toate întrebările ”*

Ca principal factor de instruire și educare a tinerei generații, școala este simultan și o instituție evaluativă. Cine a observat o clasă de elevi pentru o perioadă mai îndelungată de timp nu se poate să nu fi fost impresionat de numărul mare de judecăți de valoare pe care institutorul sau profesorul le face la adresa elevilor săi. Ca rezultat al acestor judecăți elevul înțelege cu destulă ușurință când comportamentul său este acceptat și când este respins, când răspunsurile sale sunt corecte și când sunt eronate.

Pentru ca actul pedagogic de evaluare școlară să-și îndeplinească funcțiile: de măsurare a rezultatelor, de aprecierea a progresului realizat de elev ca prestație efectivă, pentru ca aprecierea să constituie, un act formativ, o pârgie de modelare a personalității elevului, un reper al autoaprecierii și un model de justiție socială, institutorul și profesorul trebuie să posede o informație și formație profesională de examinator și evaluator. Este tocmai ceea ce încearcă să realizeze docimastica (apt de a examina), ramură a dacimologiei, care se ocupă cu formarea profesorului ca examinator și evaluator.

Referindu-se la această problemă, unii autori afirmă că la noi, nici nu se poate vorbi de o pregătire docimologică a personalului didactic, că institutorii, profesorii nu sunt învățați să examineze, ori învată aceasta pe socoteala elevului sau a candidaților la examene, astfel încat modul de apreciere și notare devine o deprindere dintre cele mai ciudate și mai puțin controlate. În aceste condiții devine tot mai evidentă necesitatea selecției, pregătirii și perfecționării personalului didactic ca examinatori și evaluatori. Cu tot progresul făcut în tehnologia didactică, decisiv va rămâne institutorul, profesorul, personalitate chemată să informeze, să înrâurească și să aprecieze personalitatea în curs de formare. Viitorul profesor trebuie să cunoască psihologia examinatorului și a examinatului, în măsură să atenueze ceea ce constituie o “docimopatologie” care tulbură zeci de mii de familii anual și pături largi din societate în preajma examenelor și concursurilor.

Nimeni nu se naște un bun examinator și evaluator, ci devine. În legătură cu aceasta Mialaret, precizează că dacă factorii de dezacord sunt numeroși, complecși, greu de analizat, concordanța în aprecieri este mai ridicată atunci când cei care corectează și apreciază au primit o formație comună sau au deprins obiceiul să lucreze sau să gândească împreună.

Un bun profesor nu este neapărat și un bun evaluator. Poți să fii un excelent profesor, fără a fi, prin aceasta, un bun examinator. Pentru ca un educator să poată aprecia cât mai exact rezultatele obținute de elev este necesară o dublă informație: pe de o parte o informație docimologică, pe

parte, o informație psihologică. Educatorii trebuie să fie informați despre dificultățile și imperfecțiunile aprecierii școlare, să fie deprinși să utilizeze corect notele, să înțeleagă semnificația lor, să poată întocmi, pe baza lor, scheme și grafice care să redea intuitiv evoluția școlarului sau a clasei, să analizeze cauzele erorilor, să imagineze sisteme de compensație, să aleagă problemele și să le formuleze în funcție de obiectivele urmărite. Pentru aceasta noțiunile de statistică sunt indispensabile. În același timp sunt necesare acțiuni menite să ducă la formarea și perfecționarea docimologică a personalului didactic. Menționăm câteva acțiuni și experiențe care ar putea duce la dezvoltarea capacității de analiză și evaluare a lucrărilor scrise și răspunsurilor orale ale elevilor, la perfecționarea institutorilor și profesorilor ca examinatori și evaluatori: cercetarea repetată a acelorași lucrări la interval mai mult sau mai puțin regulate; corectarea unei singure lucrări de către un grup de profesori, fără înțelegere și cu înțelegere prealabilă între ei, deprinderea cu diferite metode de evaluare, în special cu aprecierea analitică și cu cea specifică; inițierea în teste de aptitudini și teste de cunoștințe, în metoda întrebărilor cu alegeri multiple, aprecierea răspunsurilor elevilor de către un grup de profesori, răspunsurile fiind apreciate direct sau pe baza înregistrării pe bază de magnetofon, sau înregistrate prin intermediul unei alte persoane. Se recomandă educatorilor să folosească histogramele (este o reprezentare a frecvenței unui fenomen prin dreptunghiuri care pe abscisă arată clasele sau grupele de frecvență, iar pe ordonată frecvența) pentru a-și analiza propria notare. Histogramele permit să se stabilească, cu ușurință, modul de repartizare a notelor în clasă, repartizare care trebuie să corespundă cunoscutei curbe Gauss-Laplace, care este și „norma docimologică” (este o anumită repartizare constantă a notelor, în condiții normale de examinare, pusă în evidență de cercetările docimologice). Chiar dacă histograma se apropie de formarea gaussiană, nu se poate afirma că aceasta este întotdeauna repartiția justă a notelor în clasă. Este posibil ca într-o clasă să fie foarte mulți elevi slabi sau mulți elevi buni și foarte buni; în acest caz repartiția notelor pe ansamblul clasei nu mai corespunde cu „norma docimologică”. Institutorii și profesorii care ar avea și cunoștințe de statistică comparând notarea concretă cu „norma docimologică”, și-ar putea explica abaterile, și-ar perfecționa sistemul de notare prin autocontrolul docimologic. De altfel, în ansamblul acțiunilor care duc la perfecționarea profesorului ca examinator și evaluator, autocontrolul docimologic, verificarea personală a propriei examinări și notări, exercițiul docimologic ocupă un loc central.

Inițierea viitorilor educatori asupra efectelor distorsionante, asupra aprecierii: efectul „halo”, efectul „contrast”, „ordine”, „pigmalion” etc., cât și asupra altor efecte cum ar fi: efectul „indulgenței”, al „generozității” etc. vor contribui la formarea docimologică a viitorilor institutori și profesori, la formarea lor ca examinatori și evaluatori.

La fel de necesară este și informația și formația psihologică care-i vor ajuta pe institutori și profesori să nu se lase prinși de mirajul cifrelor, de dorința de a cuantifica și ceea ce nu este cuantificabil. M. Guillaumin se exprimă astfel: docimologia clasică a înăbușit literalmente marea problemă

doxologiei pedagogice, adică a rolului aprecierii școlare în formarea personalității elevului. Am dori să ne oprim la orizontul unei științe a educației, nu lipsită de rigoare sau realism, dar care să fie gata să privească în față răspunderea de a conduce și îndruma, nu refugiindu-se după alibiul cifrelor. O astfel de știință a educației nu poate fi concepută fără contribuția unei psihologii autentice și bine înțelese. Guillaumin schițează și un program pe care-l recomandă docimologilor de ieri, deveniți adepții unei doxologii pedagogice integrale: cercetarea reacțiilor emoționale ale elevilor și prin urmare, a reacțiilor lor intelectuale, studiul mai aprofundat al proceselor puse în joc și al efectelor obținute prin autoevaluarea, internotarea și prin absența notării, studiul efectelor stimulării ale diferitelor forme de examen.

Îndeplinind o funcție diagnostică, prognostică, educativă și de selecție, aprecierea școlară are valoare stimulativă și orientativă pentru elev, în măsura în care ea nu rămâne exterioară acestuia, în măsura în care el participă la acest proces, în măsura în care-l îndeamnă pe elev spre meditație. Psihologia relațiilor profesor-elev implicate în actul pedagogic al aprecierii și notării școlare are o importanță mult mai mare decât i se acordă în practica muncii școlare. Realizarea unui progres în această direcție s-ar înscrie în efortul general de perfecționare a procesului de învățământ, de ridicare a lui la nivelul cerințelor societății moderne, de formarea unor personalități originale și echilibrate.

Bibliografie selectivă:

1. Dumitru Vrabie, *Psihologia Educației*, Editura Evrika- Brăila, 2000
2. Dumitru Tiutiuca, *Teorie literară*, Editura Fundației Universitare, Galați, 2002;
3. Dumitru Tiutiuca, *Eseul - Personalitatea unui gen*, Editura Istru, Galați, 2003;
4. Miron Ionescu, *Demersuri creative în predare și învățare*, Editura Presa Universitară Clujeană, 2000.

Prof. Mariana ION

Școala Gimnazială Turcoaia, Jud. Tulcea

